

ISSN 2076–1554

Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ВГО Українська академія наук

Видавництво «Гілея»

Гілея

*Науковий вісник
збірник наукових праць*

- *Історичні науки*
- *Філософські науки*
- *Політичні науки*

Випуск 131 (№ 4)

Київ – 2018

Збірник засновано 2004 року. Вихід з друку – щомісячно**Фахове видання**

з філософських, політичних наук затверджено наказом Міністерства освіти і науки України
№ 747 від 13 липня 2015 р., з історичних наук наказом МОН України № 1328 від 21 грудня 2015 р. (перереєстрація)

Свідоцтво про державну реєстрацію (перереєстрацію) друкованого засобу
масової інформації: серія КВ № 22632-12532ПП від 24 квітня 2017 року

Друкується за рішенням:

Вченої ради Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
(протокол № 12 від 05 квітня 2018 р.)

Збірник входить до міжнародних баз

Google Scholar; Index Copernicus (Польща); EBSCO Publishing, Inc. (USA); SIS (Scientific Indexing Services) (USA); InfoBase Index (Індія).

Шеф – редактор:

Андрущенко В. П.,
д-р філос. наук, проф., член – кор. НАН України,
акад. НАПН України
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Головний редактор:

Вашкевич В. М.,
д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Співредактори:

Акопян В. Г.,
д-р філос. наук, ст.н.с. (Україна, Київ)
Кивлюк О. П., д-р філос. наук, ст.н.с.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Муляр В. І.,
д-р філос. наук, проф. (Україна, Житомир)

Відповідальний секретар:

Халамендик В. Б.,
д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Редакційна рада:

Андрущенко В. П., д-р філос. наук
проф., член – кор. НАН України, акад. НАПН України
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Вашкевич В. М., д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Зеленков А. І., д-р філос. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
Колесник В. Ф., д-р іст. наук, проф.,
член-кор. НАН України (Україна, Київ)
Мирзаханян Р., д-р іст. наук, проф. (Вірменія, Єреван)
Михальченко М. І., д-р філос. наук, проф.,
член – кор. НАН України (Україна, Київ)
Панчук М. І., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
Рафальський О. О., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
Савельєв В. Л., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Солдатенко В. Ф., д-р іст. наук, проф., член-кор. НАН України
(Україна, Київ)
Степико М. Т., д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ)

Редакційна колегія:

З історичних наук:
Войцехівська І. Н., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
Дробот І. І., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Журба М. А., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Лазько Г. Г., д-р іст. наук, проф. (Білорусь, Гомель)
Лисак В. Ф., д-р іст. наук, проф. (Україна, Маріуполь)
Мезга М. М., д-р іст. наук, проф. (Білорусь, Гомель)
Михайлюк В. П., д-р іст. наук, проф. (Україна, Старобільськ)

Стоян Т. А., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Сушко О. О., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Чернега Л. М., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Шаповал Ю. І., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)

З філософських наук:

Абасов А. С., д-р філос. наук, проф. (Азербайджан, Баку)
Базалук О. О., д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ)
Бех В. П., д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Воронкова В. Г., д-р філос. наук, проф. (Україна, Запоріжжя)
Герасимова Е. М., д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Гарбар Г. А., д-р філос. наук, проф. (Україна, Миколаїв)
Жадько В. О., д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Жижко Т. А., д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Купчал С. В., д-р філос. наук, проф. (Україна, Полтава)
Миколайчук А., д-р хабілітований, проф. (Польща, Познань)
Онїко О. Ф., д-р техн. наук, проф. (Україна, Київ)
Свириденко Д. Б., д-р філос. наук, доц.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Терещинський С. О., д-р філос. наук, доц.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Тещлав С., д-р філос. наук, проф. (Польща, Бидгощ)
Яшанов С. М., д-р пед. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

З політичних наук:

Андрусиньш Б. І., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Андрюкайтене Р., д-р PhD соціальних наук (менеджмент),
(Литва, Маріямполь)
Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Балабанов К. В., д-р політ. наук, проф. (Україна, Маріуполь)
Варзар І. М., д-р політ. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Васильчук Є. О., д-р політ. наук, доц. (Україна, Черкаси)
Войналович В. А., д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Іванов М. С., д-р політ. наук, проф. (Україна, Миколаїв)
Картунов О. В., д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Кізіма С. А., д-р політ. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
Котигоренко В. О., д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Крась І., д-р хабілітований, проф. (Польща, Ченстохов)
Лапина С. В., д-р соц. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
Макаренко Л. Л., д-р пед. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Остапенко М. А., д-р політ. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Римаренко С. Ю., д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Срогошу Т., д-р хабілітований, проф. (Польща, Ченстохов)

Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В. М. Вашкевич. – К. : «Видавництво «Гілея», 2018. – Вип. 131 (4). – 502 с.

Концепція збірника базується на багатоплановому науковому висвітленні проблем інформаційної цивілізації, що формується. Основні рубрики охоплюють галузі історичних, філософських та політичних наук. Розрахований на фахівців гуманітарних та соціально-політичних наук.

ISSN 2076-1554

Natsional'nyy pedahohichnyy universytet
imeni M. P. Drahomanova

VHO Ukrayins'ka Akademiya Nauk

Vydavnytstvo «Hileya»

Hileya

*naukovyy visnyk
zbirnyk naukovykh prats'*

- *Istorychni nauky*
- *Filosofs'ki nauky*
- *Politychni nauky*

Vypusk 131 (№ 4)

Kyyiv – 2018

Zbirnyk zasnovano 2004 roku. Vykhid z druku – shchomisyachno

FAKHOVE VYDANNYA

z filosofs'kykh, politychnykh nauk zatverdzheno nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrainy

№ 747 vid 13 lypnya 2015 r., z istorychnykh nauk nakazom MON Ukrainy № 1328 vid 21 hrudnya 2015 r. (pereyestratsiyu)

Svidotstvo pro derzhavnu reyestratsiyu (pereyestratsiyu) drukovanoho zasobu masovoyi informatsiyi: seriya KV № 22632-12532PR vid 24 kvitnya 2017 roku

Drukuyet'sya za rishennyam:

Vchenoyi rady Natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova (protokol № 12 vid 05 kvitnia 2018 r.)

Zbirnyk vkhodyt' do mizhnarodnykh baz:

Google Scholar; Index Copernicus (Pol'shcha); EBSCO Publishing, Inc. (USA); SIS (Scientific Indexing Services) (USA); InfoBase Index (Indyya).

Shef–redaktor:

Andrushchenko V. P., d–r fil. nauk, prof., chlen – kor. NAN Ukrainy, akad. NAPN Ukrainy (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)

Holovnyy redaktor:

Vashkevych V. M., d–r fil. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)

Spivredaktory:

Akopyan V. H., d–r fil. nauk, st.n.s. (Ukrayina, Kyiv), Kyvlyuk O. P., d–r fil. nauk, st.n.s. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova) Mulyar V. I., d–r fil. nauk, prof. (Ukrayina, Zhytomyr)

Vidpovidal'nyy sekretar:

Khalamendyk V. B., d–r fil. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)

Redaktsiyna rada:

Andrushchenko V. P., d–r fil. nauk, prof., chlen – kor. NAN Ukrainy, akad. NAPN Ukrainy (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova) Vashkevych V. M., d–r fil. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova) Zelenkov A. I., d–r fil. nauk, prof. (Bilorus', Mins'k) Kolesnyk V. F., d–r ist. nauk, prof., chlen–kor. NAN Ukrainy (Ukrayina, Kyiv) Myrzakhanyan R., d–r ist. nauk, prof. (Armeniya, Yerevan) Mykhal'chenko M. I., d–r fil. nauk, prof., chlen – kor. NAN Ukrainy (Ukrayina, Kyiv) Rafal's'kyi O. O., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv) Savel'yev V. L., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova) Soldatenko V. F., d–r ist. nauk, prof., chlen–kor. NAN Ukrainy (Ukrayina, Kyiv) Stepyko M. T., d–r fil. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)

Redaktsiyna kolehiya:

Z istorychnykh nauk:

Voytsekhivs'ka I. N., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv) Drobot I. L., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova) Zhurba M. A., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova) Laz'ko H. H., d–r ist. nauk, prof. (Bilorus', Homel') Lysak V. F., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Mariupol') Mezha M. M., d–r ist. nauk, prof. (Bilorus', Homel') Mykhaylyuk V. P., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Starobil's'k) Stoyan T. A., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)

Sushko O. O., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova) Cherneha L. M., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova) Shapoval Yu. I., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)

Z filosofs'kykh nauk:

Abasov A. S., d–r fil. nauk, prof. (Azerbaydzhan, Baku) Bazaluk O. O., d–r fil. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv) Bekh V. P., d–r fil. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova) Voronkova V. H., d–r fil. nauk, prof. (Ukrayina, Zaporizhzhya) Harbar H.A., d–r fil. nauk, prof. (Ukrayina, Mykolayiv) Herasymova E. M., d–r fil. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova) Zhad'ko V. O., d–r fil. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova) Zhyzhko T. A., d–r fil. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova) Kutsepal S. V., d–r fil. nauk, prof. (Ukrayina, Poltava) Mykolaychak A., d–r khabilitovanyy, prof. (Pol'shcha, Poznan') Onipko O. F., d–r tekhn. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv) Svyrydenko D. B., d–r fil. nauk, dots. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova) Terepyschyy S. O., d–r fil. nauk, dots. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova) Tetslav S., d–r fil. nauk, prof. (Pol'shcha, Bydoshch) Yashanov S. M., d–r ped. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)

Z politychnykh nauk:

Andrusyshyn B. I., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova) Andryukaytene R., d–r PhD sotsial'nykh nauk (menedzhment), (Lytva, Marijampol') Babkina O. V., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova) Balabanov K. V., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Mariupol') Varzar I. M., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova) Vasyl'chuk Ye. O., d–r polit. nauk, doc. (Ukrayina, Cherkasu) Vynalovych V. A., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv) Ivanov M. S., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Mykolayiv) Kartunov O. V., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv) Kizima S. A., d–r polit. nauk, prof. (Bilorus', Mins'k) Kotyhorenko V. O., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv) Kras' I., d–r khabilitovanyy, prof. (Pol'shcha, Chentokhov) Lapyna S. V., d–r sots. nauk, prof. (Bilorus', Mins'k) Makarenko L. L., d–r ped. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova) Ostapenko M. A., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv) Rymarenko S. Yu., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv) Sroshoshu T., d–r khabilit., prof. (Pol'shcha, Chentokhov)

Hileya: naukovyy visnyk. Zbirnyk naukovykh prats' / Hol. red. V. M. Vashkevych. – K. : «Vydavnytstvo «Hileya», 2018. – Vyp. 131 (4) – 502 s.

Kontseptsiya zbirnyka bazuyet'sya na bahatoplanovomu naukovomu vysvitleni problem informatsiyoi tsyvilizatsiyi, shcho formuyet'sya. Osnovni rubryky okhplyuyut' haluzi istorychnykh, filosofs'kykh ta politychnykh nauk. Rozrakhovanyy na fakhytiv humanitarnykh ta sotsial'no–politychnykh nauk.

ПРЕДСТАВНИЦТВА
збірника «Гілея: науковий вісник» в Україні

Вінницьке представництво
(Вінницький національний технічний університет)
керівник **Денисюк С. Г.**, доктор політичних наук, професор
e-mail: sg_denisyyk@mail.ru

Дніпропетровське представництво
(Дніпропетровський національний університет
імені Олеся Гончара)
керівник **Вершина В. А.**, кандидат філософських наук, доцент
e-mail: mailto:vivi.dp@mail.ru

Донецьке представництво
(Донецький національний університет)
керівник **Андрієнко О. В.**, доктор філософських наук, доцент
e-mail: elena_andrienko8@mail.ru

Запорізьке представництво
(Запорізький національний технічний університет)
керівник **Ємельяненко Є. О.**, кандидат філософських наук, доцент
e-mail: gileya_zaporizhzhya@ukr.net

Івано–Франківське представництво
(Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника, м. Івано–Франківськ)
керівник **Дичковська Г. О.**, кандидат філософських наук, доцент
e-mail: go_osmomysl@ukr.net

Луганське представництво
(Східноукраїнський національний університет
імені Володимира Даля, м. Старобільськ)
керівник **Михайлюк В. П.**, доктор історичних наук, професор
e-mail: vital_mih@ukr.net

Львівське представництво
(Національний університет «Львівська політехніка»)
керівник **Карівець І. В.**, кандидат філософських наук, доцент
e-mail: sacre@ukr.net

Маріупольське представництво
(Маріупольський державний університет)
керівник **Булик М.**, кандидат політичних наук, доцент
e-mail: vorlok@ukr.net

Миколаївське представництво
(Миколаївський національний університет
імені В. О. Сухомлинського)
керівник **Макарчук С. С.**, кандидат історичних наук, доцент
e-mail: rvgreabis@farlep.mk.ua
координатор **Шкуренко К. О.**, кандидат політичних наук, доцент
e-mail: sh_kamila@mail.ru

Одеське представництво
(Одеський національний університет імені І. І. Мечникова)
керівник **Барвінська П. І.**, кандидат історичних наук, доцент
e-mail: barwinskaja@ua.fm

Подільське представництво
(Подільський державний аграрно–технічний університет,
м. Кам'янець–Подільський)
керівник **Колосяк І. А.**, кандидат філософських наук, доцент
e-mail: ikolosyuk@ukr.net

Полтавське представництво
(Полтавський факультет Національної юридичної академії
України ім. Ярослава Мудрого)
керівник **Кущепал С. В.**, доктор філософських наук, професор
e-mail: svkutsepai@rambler.ru

Сумське представництво
(Сумський державний університет)
керівник **Дегтярьов С. І.**, кандидат історичних наук, доцент
e-mail: starsergo@bigmir.net

Тернопільське представництво
(Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка)
керівник **Кліш А. Б.**, кандидат історичних наук, доцент
e-mail: Klish_Andriy@ukr.net

Ужгородське представництво
(Ужгородський національний університет)
керівник **Мелеганич Г. І.**, кандидат політичних наук, доцент
e-mail: melgi@ukr.net

Уманське представництво
(Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини)
керівник **Кривошея І. І.**, кандидат історичних наук, доцент
e-mail: igorkryvosheia@gmail.com

Харківське представництво
(Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»)
керівник **Владленова І. В.**, доктор філософських наук, професор
e-mail: vladlenova@email.ua

Хмельницьке представництво
(Хмельницький національний університет)
керівник **Гоцуляк В. М.**, кандидат політичних наук, доцент
e-mail: gotsylak@ukr.net

Черкаське представництво
(Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького)
керівник **Васильчук Є. О.**, кандидат політичних наук, доцент
e-mail: vasilchuk84@bk.ru

Чернігівське представництво
(Чернігівський державний інститут економіки і управління)
керівник **Тополь О. В.**, доктор філософських наук, доцент
e-mail: topololga@ukr.net
координатор **Горобець С. М.**, молодший науковий співробітник
e-mail: olen-g@yandex.ru

ПРЕДСТАВНИЦТВО
збірника «Гілея: науковий вісник» в Азербайджані

(Національна Академія Наук Азербайджану, м. Баку)
керівник **Махмудов М. А.**, доктор філософії
e-mail: matlabm@yandex.com
координатор **Рагімлі Р.**, науковий співробітник
e-mail: rus_rahimli@yahoo.com

ПРЕДСТАВНИЦТВА
збірника «Гілея: науковий вісник» в Білорусі

(Академія управління
при Президентові Республіки Білорусь, м. Мінськ)
керівник **Алейнікова С. М.**, кандидат соціологічних наук, доцент
e-mail: alejnsvetlana@yandex.ru
(Брестський державний університет імені О. С. Пушкіна, м. Брест)
керівник **Шостак Г. В.**, кандидат педагогічних наук
e-mail: shostak1964@brest.by
(Гомельський державний університет
імені Франціська Скорини, м. Гомель)
керівник **Мезга М. М.**, кандидат історичних наук, доцент
e-mail: nmezga@gsu.by

ПРЕДСТАВНИЦТВА
збірника «Гілея: науковий вісник» в Польщі

(Університет імені Адама Міцкевича в Познані)
керівник **Димчик Р.**, доктор, викладач,
e-mail: dymczyk@wp.pl
(Інститут історії Академії імені Яна Длугоша в Ченстохові)
керівник **Моравець Н.**, доктор, викладач
e-mail: mornor@wp.pl

Запрошуємо Вас відвідати наш сайт: www.gileya.org

E-mail: gileya.org.ua@gmail.com

Див. також: Сайт Національної бібліотеки України
імені В. І. Вернадського: www.nbuv.gov.ua/portal

Розділ: Наукова періодика України: журнали та збірники наукових праць

PREDSTAVNYTSTVA
zbirnyka «Hileya: naukovyy visnyk» v Ukraini

Vinnys'ke predstavnytstvo
(Vinnys'kyy natsional'nyy tekhnichnyy universytet)
kerivnyk **Denysyuk S. H.**, doktor politychnykh nauk, profesor
e-mail: sg_denisiyk@mail.ru

Dnipropetrovs'ke predstavnytstvo
(Dnipropetrovs'kyy natsional'nyy universytet imeni Olesya Honchara)
kerivnyk **Vershyna V. A.**, kandydat filosof's'kykh nauk, dotsent
e-mail: mailto:vivi.dp@mail.ru

Donets'ke predstavnytstvo
(Donets'kyy natsional'nyy universytet)
kerivnyk **Andriyenko O. V.**, doktor filosof's'kykh nauk, dotsent
e-mail: elena_andrienko8@mail.ru

Zaporiz'ke predstavnytstvo
(Zaporiz'kyy natsional'nyy tekhnichnyy universytet)
kerivnyk **Yemel'yanenko Ye. O.**, kandydat filosof's'kykh nauk, dotsent
e-mail: gileya_zaporizhzhya@ukr.net

Ivano-Frankivs'ke predstavnytstvo
(Prykarpat-s'kyy natsional'nyy universytet imeni Vasylya Stefanyka,
m. Ivano-Frankivs'k)
kerivnyk **Dychkovs'ka H. O.**, kandydat filosof's'kykh nauk, dotsent
e-mail: go_osmomysl@ukr.net

Luhans'ke predstavnytstvo
(Skhidnoukrayins'kyy natsional'nyy universytet
imeni Volodymyra Dalya, m. Starobil's'k)
kerivnyk **Mykhaylyuk V. P.**, doktor istorichnykh nauk, profesor
e-mail: vital_mih@ukr.net

L'vivs'ke predstavnytstvo
(Natsional'nyy universytet «L'vivs'ka politekhnika»)
kerivnyk **Karivets' I. V.**, kandydat filosof's'kykh nauk, dotsent
e-mail: sacre@ukr.net

Mariupol's'ke predstavnytstvo
(Mariupol's'kyy derzhavnyy universytet)
kerivnyk **Bulyk M.**, kandydat politychnykh nauk, dotsent
e-mail: vorlok@ukr.net

Mykolayivs'ke predstavnytstvo
(Mykolayivs'kyy natsional'nyy universytet
imeni V. O. Sukhomlyns'koho)
kerivnyk **Makarchuk S. S.**, kandydat istorichnykh nauk, dotsent
e-mail: rvgreabis@farlep.mk.ua
koordinatorka **Shkurenko K. O.**, kandydat politychnykh nauk, dotsent
e-mail: sh_kamila@mail.ru

Odes'ke predstavnytstvo
(Odes'kyy natsional'nyy universytet imeni I. I. Mechnykova)
kerivnyk **Barvins'ka P. I.**, kandydat istorichnykh nauk, dotsent
e-mail: barwinskaja@ua.fm

Podil's'ke predstavnytstvo
(Podil's'kyy derzhavnyy ahrarno-tekhnichnyy universytet,
m. Kam'yanets'-Podil's'kyy)
kerivnyk **Kolosyuk I. A.**, kandydat filosof's'kykh nauk, dotsent
e-mail: ikolosyuk@ukr.net

Poltavs'ke predstavnytstvo
(Poltavs'kyy fakul'tet Natsional'noyi yurydychnoyi akademiyi Ukrainy
imeni Yaroslava Mudroho)
kerivnyk **Kutsepal S. V.**, doktor filosof's'kykh nauk, profesor
e-mail: svkutsepal@rambler.ru

Sums'ke predstavnytstvo
(Sums'kyy derzhavnyy universytet)
kerivnyk **Dehtyar'ov S. I.**, kandydat istorichnykh nauk, dotsent
e-mail: starsergo@bigmir.net

Ternopil's'ke predstavnytstvo
(Ternopil's'kyy natsional'nyy pedahohichnyy universytet
imeni Volodymyra Hnatyuka)
kerivnyk **Klish A. B.**, kandydat istorichnykh nauk, dotsent
e-mail: Klish_Andriy@ukr.net

Uzhhorods'ke predstavnytstvo
(Uzhhorods'kyy natsional'nyy universytet)
kerivnyk **Melehanych H. I.**, kandydat politychnykh nauk, dotsent
e-mail: melgi@ukr.net

Umans'ke predstavnytstvo
(Umans'kyy derzhavnyy pedahohichnyy universytet
imeni Pavla Tychny)
kerivnyk **Kryvosheya I. I.**, kandydat istorichnykh nauk, dotsent
e-mail: igorkryvosheia@gmail.com

Kharkivs'ke predstavnytstvo
(Natsional'nyy tekhnichnyy universytet «Kharkivs'kyy
politekhnichnyy instytut»)
kerivnyk **Vladlenova I. V.**, doktor filosof's'kykh nauk, profesor
e-mail: vladlenova@email.ua

Khmel'nyts'ke predstavnytstvo
(Khmel'nyts'kyy natsional'nyy universytet)
kerivnyk **Hotsulyak V. M.**, kandydat politychnykh nauk, dotsent
e-mail: gotsylak@ukr.net

Cherkas'ke predstavnytstvo
(Cherkas'kyy natsional'nyy universytet
imeni Bohdana Khmel'nyts'koho)
kerivnyk **Vasyl'chuk Ye. O.**, kandydat politychnykh nauk, dotsent
e-mail: vasilchuk84@bk.ru

Chernihivs'ke predstavnytstvo
(Chernihivs'kyy derzhavnyy instytut ekonomiky i upravlinnya)
kerivnyk **Topol' O. V.**, doktor filosof's'kykh nauk, dotsent
e-mail: topololga@ukr.net
koordinatorka **Horobets' S. M.**, molodshyy naukovyy spivrobitnyk
e-mail: olen-g@yandex.ru

PREDSTAVNYTSTVA
zbirnyka «Hileya: naukovyy visnyk» v Azerbaydzhani

(Natsional'noyi Akademiyi Nauk Azerbaydzhanu, m. Baku)
kerivnyk **Makhmudov M. A.**, doktor filosofiyi
e-mail: matlabm@yandex.com
koordinatorka **Rahymly R.**, naukovyy spivrobitnyk
e-mail: rus_rahimli@yahoo.com

PREDSTAVNYTSTVA
zbirnyka «Hileya: naukovyy visnyk» v Bilorusi

(Akademiya upravlinnya pry Prezydentovi Respubliky Bilorus',
m. Mins'k)
kerivnyk **Aleynykova S. M.**, kandydat sotsiolohichnykh nauk, dotsent
e-mail: alejnsvetlana@yandex.ru
(Brest's'kyy derzhavnyy universytet imeni O. S. Pushkina, m. Brest)
kerivnyk **Shostak H. V.**, kandydat pedahohichnykh nauk
e-mail: shostak1964@brest.by
(Homel's'kyy derzhavnyy universytet imeni Frantsys'ka Skoryny, m. Homel')
kerivnyk **Mez'ha M. M.**, kandydat istorichnykh nauk, dotsent
e-mail: nmezga@gsu.by

PREDSTAVNYTSTVA
zbirnyka «Hileya: naukovyy visnyk» v Pol'shchi

(Universytet imeni Adama Mitskevycha v Poznani)
kerivnyk **Dymchuk R.**, doktor, vykladach,
e-mail: dymczyk@wp.pl
(Instytut istoriyi Akademiyi imeni Yana Dluhoshy v Chenstokhovi)
kerivnyk **Moravets N.**, doktor, vykladach
e-mail: mornor@wp.pl

Zaproshuyemo Vas vidvidaty nash sayt: www.gileya.org

E-mail: gileya.org.ua@gmail.com

Dyv. takozh: Sayt Natsional'noyi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernads'koho:
www.nbuv.gov.ua/portal

Rozdil: Naukova periodyka Ukrainy: zhurnaly ta zbirnyky naukovykh prats'

Список використаних джерел

1. Баталов А. А. «Исторические бюрократические империи» в теории Ш. Эйзенштадта и их трансформация в «модернизированное общество» / А. А. Баталов // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2004. – №638: сер. Філософія. Філософські перипетії. – С.49–56. // Batalov A. A. «Istoricheskie bjurokraticheskie imperii» v teorii Sh. Jeizenshtadta i ih transformacija v «modernizirovannoe obshhestvo» / A. A. Batalov // Visnyk Harkivs'kogo nacional'nogo universytetu imeni V. N. Karazina. – 2004. – №638: ser. Filosofija. Filosofski'ki perypetii'. – S.49–56.
2. Кутуєв П. Порівняльно-історична соціологія модернізації: теоретизування Ш. Ейзенштадта / Павло Кутуєв // Соціальна психологія: Український науково-практичний журнал. – 2007. – №4. – С.17–26. // Kutujev P. Porivnjal'no-istorychna sociologija modernizacii': teoretyzuvannja Sh. Ejzenshtadta / Pavlo Kutujev // Social'na psihologija: Ukraїn's'kyj naukovо-praktychnyj zhurnal. – 2007. – №4. – S.17–26.
3. Мотиль О. Підсумки імперій: занепад, розпад і відродження / Олександр Мотиль; [пер. з англ. П. Грицака]. – К.: Критика, 2009. – 200 с. // Motyl' O. Pidsumky imperij: zaneпад, rozpad i vidrodzhennja / Oleksandr Motyl'; [per. z angl. P. Grycaka]. – K.: Krytyka, 2009. – 200 s.
4. Abrams P. Historical Sociology / Philip Abrams. Ithaca. – New York: Cornell University Press, 1982. – xviii + 353 p.
5. Doyle M. W. Empires / Michael W. Doyle. – Ithaca and London: Cornell University Press, 1986. – 408 p.
6. Eisenstadt S. N. Essays on Comparative Institutions / S. N. Eisenstadt. – New York, London and Sydney: John Wiley & Sons, Inc., 1965. – xiii + 376 p.
7. Eisenstadt S. N. The Political Systems of Empires: The Rise and Fall of the Historical Bureaucratic Societies / S. N. Eisenstadt. – New York: Free Press of Glencoe, 1963. – 524 p.
8. Hamilton G. Configurations in History: The Historical Sociology of S. N. Eisenstadt / Gary G. Hamilton // Vision and Method in Historical Sociology / Edited by Theda Skocpol. – New York and Cambridge: Cambridge University Press, 1984. – P.85–128.
9. Kautsky J. H. The Politics of Aristocratic Empires / John H. Kautsky. – Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1982. – xvi + 416 p.
10. Mann M. The Sources of Social Power, Vol.1: A History of Power from the Beginning to 1760 A.D. / Michael Mann. – Cambridge: Cambridge University Press, 1986. – ix + 549 p.
11. Marangudakis M. Multiple Modernities and the Theory of Indeterminacy: On the development and theoretical foundations of the historical sociology of Shmuel N. Eisenstadt [Електронний ресурс] / Manussos Marangudakis // ProtoSociology. – January, 2012. – Vol.29. – Режим доступу: <https://forum.aegean.gr/download/file.php?id=10117>
12. Münkler H. Empires: The Logic of World Domination from Ancient Rome to the United States / Herfried Münkler [translated from German by Patrick Camiller]. Malden, MA: Polity Press, 2007. – xi + 248 p.
13. Weerdt H. D. Shmuel N. Eisenstadt and the Comparative Political History of Pre-Eighteenth-Century Empires / Hilde De Weerdt // Asian Review of World Histories. – January, 2016. – Vol.4, Is.1. – P133–162.

Kukartsev O. V., candidate of political science, associate professor of Department of Political Science and International Relations, Lviv Polytechnic National University (Ukraine, Lviv), oleg.kukartsev@gmail.com

The significance of the typologization method in the S. Eisenstadt's methodology of the comparative historical-sociological study of empires

The peculiarities of using Shmuel N. Eisenstadt's method of typologization in a comparative historical-sociological study of political systems are analyzed. The work of Israeli scientist «The Political Systems of Empires: The Rise and Fall of the Historical Bureaucratic Societies» is on the focus. The theoretical basis of S. Eisenstadt's typology of the empires is revealed. Particular attention is paid to its characterization of 'centralized historical bureaucratic empires'.

Keywords: S. Eisenstadt, empire, political system, comparative historical sociology, configurational analysis, typologization, typological comparison.

* * *

УДК 329:323(477)

Морарь М. В.,

доктор політичних наук, професор кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет (Україна, Мелітополь), morar.nikolay@mail.ru

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ ЯК ФАКТОР КОНСОЛІДАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Досліджується та визначається місце і роль національної ідеї у консолідації українського суспільства. Підкреслюється, що уперше за роки незалежності постало завдання подальшого зміцнення незалежної держави, збереження стабільності і міжнародної згоди. Визначальну роль у цьому процесі повинна відіграти українська національна ідея, яка покликана забезпечити необхідну консолідацію, згуртованість та національну єдність української нації, а також інтеграцію національних меншин до її складу при збереженні та розвитку їх етнокультурних особливостей.

Аналізуються стан та перспективи розвитку національної ідеї. В цьому контексті робиться висновок, що українська національна ідея в останні роки стала предметом спекуляції з боку політичної еліти та лідерів і не приводить та й не може привести до консолідації політичних сил. Суспільство, держава повинні мати об'єднуючу ідею, цінності. Протягом багатьох століть такою об'єднуючою ідеєю була незалежність. Але ця ідея продовжувалася до тих пір, поки незалежність не стала реальністю.

Своєю необхідною ідеєю, яка б організувала суспільство на створення якісно нового рівня життя. Оскільки мало мати власні кордони, герб, прапор, парламент, президента. Життя повинно покращуватися, але покращуватися для всіх. Це повинно стати тією об'єднуючою ідеєю для політичної еліти та народу, яка однаково сприймали б і в Києві, й у Львові, й у Мелітополі.

Актуалізується та обґрунтовується необхідність формування консолідаційної ідеології, відтворення системи цінностей, які б об'єднували учасників політичного процесу, здатних консолідувати українську громаду і привести український народ до злагоди і процвітання. На наш погляд, ключовими цінностями національної ідеї повинні стати відчуття відповідальності за долю країни, патріотизм, гуманізм, демократія, соціальна справедливість, освіченість. Вироблення такої національної ідеї є для України справою надзвичайної ваги й актуальності, тому що власне на її основі повинні визначитися головні орієнтири і цінності розбудови держави в контексті євроінтеграції.

Ключові слова: національна ідея, ідеологія, політична нація, політичний процес, політична стабільність, політична діяльність.

Сучасне українське суспільство продовжує переживати один із найскладніших періодів своєї історії. Для політичної ситуації характерні такі явища, як криза державності, політичного управління, криза національної ідентичності. Уперше за роки незалежності на весь зріст постало завдання подальшого зміцнення незалежності держави, збереження стабільності і міжнародної згоди. Визначальну роль у цьому процесі повинна відіграти українська національна ідея, яка покликана забезпечити необхідну консолідацію, згуртованість та національну єдність української нації, а також інтеграцію національних меншин до її складу при збереженні та розвитку їх етнокультурних особливостей.

Підкреслимо, що саме національна ідея відіграє головну роль у формуванні політичної нації. До політичної нації в Україні, як відомо, належить українці, росіяни, білоруси, угорці, євреї та інші етнопольні групи. Становлення української політичної нації, на думку науковців, можливе тільки на загальноцивілізованих принципах громадського суспільства, тоді, коли будуть створені економічні, соціальні, духовні умови, які працюють на націю. Будь-яке суспільство, щоб стати нацією, крім об'єднання спільними економічними інтересами, повинно інтегрувати ще й додатковими зв'язками, як то: спільністю мови, культури, особливостями національного менталітету. Ігнорування ж цих зв'язків, байдуже ставлення до питань формування національної ідеї, яка б згуртувала націю, веде до

розчарування суспільства на групи, клани, релігійні, етнічні утворення, а це вже становить небезпеку самому існуванню держави. Тому без національної ідеї неможливо побудувати незалежну державу.

Нарешті, в епоху глобалізації національна ідея стає мірилом духовності і протистоїть ідеологіям, орієнтованим на уніфікацію національних відмінностей і цінностей. Вироблення такої національної ідеї, як справедливо відзначає М. Дмитренко, стає для України справою надзвичайної ваги й актуальності, тому що саме на її основі повинні визначитися головні орієнтири і цінності розбудови держави в контексті євроінтеграції [1, с. 181].

В цьому плані слід відзначити, що, на превеликий жаль, українська національна ідея в останні роки стала предметом спекуляції з боку політичної еліти та лідерів і не приводить та й не може привести до консолідації політичних сил. Суспільство, держава повинні мати об'єднуючу ідею, цінності. Протягом багатьох століть такою об'єднуючою ідеєю буда незалежність. Але ця ідея продовжувалася до тих пір, поки незалежність не стала реальністю.

Сьогодні необхідна ідея, яка б організувала суспільство на створення якісно нового життя. Оскільки мало мати власні кордони, герб, гімн, прапор, парламент, президента. Життя повинно покращуватися, але покращуватися для всіх. Це повинно стати тією об'єднуючою ідеєю для політичної еліти та народу, яку однаково сприймали б і в Києві, й у Львові, й у Мелітополі. В умовах підвищеної конфліктності державна політика має бути спрямована, у першу чергу, на досягнення загальносуспільних цілей та утвердження консолідуючих засад у суспільстві. Проблема консолідації нації навколо державних інтересів та загальнонаціональної мети є по суті важливим аспектом безпеки української держави, гарантією збереження цілісності країни.

Проблема національної ідеї, осягнення ціннісних визначень політичного, соціального, культурного буття – одна з центральних в історії і політології. Нагадаємо, що теоретиками української національної ідеї стали М. Костомаров, Т. Шевченко, М. Драгоманов, І. Франко, М. Грушевський, В. Чорновіл, Л. Лук'яненко. Зокрема, І. Франко був одним із перших в українській політичній думці, хто сформував концепцію політичної самостійності України. Проблема національної ідеї, політичного, економічного, соціального, культурного розвитку він вбачав у визначенні основних, системовизначальних цінностей, які конкретизують суть функцій тієї ж держави, влади, інституцій [12, с. 401–409; 13, с. 401–412].

Серед сучасних дослідників української національної ідеї та процесу консолідації можна виділити В. Бебика, І. Варзара, М. Дмитренко, В. Кременя, І. Кресіну, Ф. Рудича, Ю. Римаренко, О. Пашкова та інші. Ю. Римаренко визначає ключовим чинником національної консолідації національну культуру як духовно інтегруючу силу, що сприяє духовному пробудженню та згуртованості нації [10, с. 359]. Слід підкреслити, що досліджувана проблема має міждисциплінарний характер – наукові розвідки здійснюють як представники політичної науки, так і суміжних із нею дисциплін – історії, права, державного управління тощо. Отже, окремі аспекти даної теми

досить активно вивчаються вітчизняні науковці. Але вона досі невирішена і потребує подальшого вивчення як теоретична так і практична проблема.

Мета дослідження полягає у з'ясуванні змісту української національної ідеї та її ролі як чинника консолідації українського суспільства.

Чіткого визначення національної ідеї поки що не існує. Українські політичні словники дають такі визначення «національної ідеї»: 1) політичний проект майбутнього нації, імператив її свідомості й чину, смисложиттєвий чинник національного розвитку; 2) певний комплект вірувань, національного світобачення і розуміння своєрідний духовно-інтелектуальний потенціал нації, людини-державотворця і співгромадянина; 3) система ціннісних орієнтирів, що полягає в урахуванні інтересів усіх верств суспільства, усіх народів; 4) форма державного самоусвідомлення народу, показник того, як народ розуміє себе, своє місце і роль у світі [8, с. 386–387; 9, с. 512].

На наш погляд, усі пункти мають безпосереднє відношення до формування національної ідеї та її ролі як чинника консолідації українського суспільства. Тобто, національна ідея – це квінтесенція менталітету, спосіб осмислення глибинної сутності свого народу, в якій відображені його духовна першооснова, мета, сенс та фундаментальні принципи існування та зумовлює суспільний розвиток.

Головна особливість національної ідеї полягає в тому, що вона під впливом часу і обставин може змінюватися, переформовуватися. Пошуку «нової» національної ідеї, як символу розвитку, або ж через намагання зруйнувати стереотипні уявлення про певну націю, як справедливо відзначає О. Засморжук, є своєрідним символом розвитку, що ні в якому разі не заперечує ідею стабільності національного менталітету, ментальності, а лише підкреслює те, що окремі його риси, особливості можуть проявлятися лише під тиском обставин, або з приходом «правильного» часу для їх розкриття на повну силу [2, с. 328].

Консолідація суспільства навколо мети державного будівництва є неодмінною умовою збереження і розвитку України як повноцінної держави. Без цього неможливо досягти ключових стратегічних цілей у діяльності нації та держави, оскільки це є необхідною передумовою для стабільного політичного розвитку, впровадження реформ, стабілізації економіки та подальшого національного розвитку. Але консолідацію неможливо нав'язати, як і неможливо нав'язати дух патріотизму та поваги до держави, чи виховати його за допомогою тих або інших закликів і декларацій. Лише розумною політикою, твердістю і наполегливістю в утвердженні прав і свобод громадян та засадничих цінностей сучасної цивілізації, професіоналізмом у вирішенні завдань – Україна може завоювати довір'я усіх своїх громадян і активно включити їх в процес державного будівництва. Крім того, ми живемо у все більш конкурентному світі і без національного згуртування, патріотичного, громадського виховання нам не досягти гідного для України місця ні в Європі, ні у світі.

Особливо підкреслимо, що національна ідея, а також національна свідомість, культура, духовність повинні об'єднувати та згуртовувати суспільство. Усі складові державотворення немислимі без сильної національної

ідеї. Чим потужнішим буде духовне ядро нації, тим більш шансів для одужання суспільства, відтворення національної еліти, яка консолідує його, забезпечує національне пробудження та самовизначення народу. В цьому контексті варто відзначити, що в Україні, яка не є моноетнічною державою, національна ідея повинна розглядатися також як програма побудови етнічних і соціально-політичних відносин у суспільстві, що ґрунтується на самоідентифікації нації у вирішенні проблем етнічних спільнот.

Проблема національного будівництва, як справедливо відзначають дослідники, дуже актуальна для України, оскільки за років незалежності так і не вдалось вибудувати модель національного розвитку. Спостерігається й низький рівень національної консолідації та національної ідентичності. Питання, які були ключовими на початку державотворення, сьогодні постали із такою самою актуальністю. Єдність української нації, консолідації суспільства залежить насамперед від чіткої визначеності вихідних засад, на які спирається нація у своєму розвитку.

Наголосимо, що в Україні відбувається фрагментація соціуму по лінії ідеологічного протистояння полярних політичних груп, які сповідують несумісні один з одним суспільно-політичні проекти. Саме в цьому плані сучасна українська національна ідея має увібрати в себе загальноновизнані світовою спільнотою справжні гуманістичні, демократичні принципи, забезпечити їхнє послідовне практичне втілення. Вона має бути використана, передусім, для побудови громадського суспільства. Але в сфері формування останнього її найважливішим пріоритетним завданням є об'єднання українського народу, немінуче пов'язане з усуненням певних розбіжностей між громадянами західних і східних регіонів України, прихильниками численних релігійних конфесій, представниками політичних сил, соціальних прошарків, носіями різних ідеологій [3, с. 25].

Як відомо, громадське суспільство ґрунтується на принципі ідеологічного плюралізму. Але цей принцип не виключає, а передбачає наявність ідеологічного консенсусу щодо найбільш важливих і значущих для розвитку суспільства цінностей. Досвід підтверджує, що ці цінності можуть бути визначені насамперед у рамках політичної нації, яка спроможна об'єднати Україну, яка після останніх парламентських виборів особливо відчутно розкололася ідеологічно на дві половини – Схід і Захід.

Автор поділяє точку зору Ф. Рудича про те, щоб подолати цей розкол, слід рішуче відкинути націоналістичні концепції «української України» і «Україна для українців», які до останнього часу утверджувалися на державному рівні і, по суті, є спробою формування не національної ідеології, а ідеології «титовської нації», що внесло розкол у багатонаціональне українське суспільство і поставило під загрозу цілісність України [11, с. 8].

Сьогоднішній етап розвитку українського політикуму часто називають періодом деідеологізації, коли політична ідеологія виявилася фактично повністю заміненою персоналізацією політичного процесу. Варто відзначити, що без ідеологічних, безідейних суспільств об'єктивно не існує. Ідеологія – це духовний фундамент на якому будується свідомість людини. Кожна нація, як

слухно відзначає М. Обушний, має свою ідеологію і жодні зміни у суспільному житті неспроможні знищити те, що закладено в природі людини – потребу в ідеології як у усвідомленій меті суспільної діяльності [4, с. 112]. При цьому слід виходити з того, що процес трансформації суспільства характеризується протиріччям між установленими традиційними цінностями народу, його культурою і тими ліберальними цінностями, яких вимагає сьогодення. Розпад традиційної спільноти, поява в ній угруповань населення із протилежним способом мислення і життя ведуть до розколу світоглядної основи спільноти. Тому ідеологія повинна відповідати життєвим реаліям і, головне, врахувати інтереси широких верств населення. Бо, як кажуть на Близькому Сході, тисячу нових храмів не гарантують й на сантиметр наближення людини до Бога.

Ключовими цінностями загальногромадянської консолідованої ідеології могли б стати відчуття відповідальності за долю країни, патріотизм, гуманізм, демократія, соціальна справедливість, освіченість і, що особливо важливо – науково об'єктивне висвітлення історії становлення й утвердження Української держави. Історія має об'єднувати, а не сіяти розбрат між громадянами. Автор поділяє точку зору В. Кременя, про те, що злочином є приписувати якійсь партії чи угрупованню всі сторінки слави, а її опонентом нав'язувати всі мислимі і немислимі гріхи. Нація формується не лише тоді, коли люди все пам'ятають з історії, але й при умові, що вони здатні й дещо забувати, виходячи з християнського принципу «Прощаю і прошу прощення» [6, с. 11].

Вирішальною передумовою формування політичної нації, на думку науковців, є наявність загальнонаціонального лідера і сформована політична еліта. Не останню роль у вирішенні цього завдання може і має відіграти, зокрема, духовна еліта, яка повинна не стояти осторонь від політичних процесів, що відбуваються в державі, насамперед у формуванні консолідаційної ідеології, національної ідеї, яка б об'єднала політичну націю, і сказати своє слово так голосно, щоб його почули і суспільство, і владні структури.

Для збереження спокою в країні необхідно ретельно відфільтровувати і творчо переосмислювати запозичені із світового досвіду державотворчі процеси, цілеспрямовано, але толерантно поширювати їх у маси. І це є одним із важливіших завдань ідеології національної ідеї, функція якої полягає в забезпеченні інтеграції розколотої спільноти. За вмילו виробленої та пропагованої національної ідеї України, яка після проголошення незалежності вважалася однією з найбільш розвинених країн світу, не знала б такого економічного й духовного занепаду. Зрозуміло, що сама національна ідея не може вберегти суспільство від корумпованості, клановості, бездуховності. Ми ніколи не витягнемо економіку до тих пір, справедливо вважає М. Дмитренко, поки відкладатимемо на потім питання ідеологічної, духовної та освітньої сфери. Тому що між ним діє розривний взаємозв'язок [1, с. 183]. Владним структурам час зрозуміти, що тільки освіта може сформувати націю, що тільки вона належно може поширити українську національну ідею. Освіта повинна рости націю.

Політична освіта виступає джерелом формування політичної свідомості особистості – політичних знань, переконань, поглядів, оцінок, установок та ідеалів. Теперішній стан українського суспільства вимагає від кожної людини усвідомленого відношення до політичних подій, що відбуваються в країні та світі, вміння дати правильну світоглядну оцінку, оволодіння практичними навиками участі в громадянському житті. Політична освіта як фактор формування політичної культури має не лише надавати політичні знання, на основі яких формуються уявлення щодо форм і способів функціонування громадянина у політичному, правовому, економічному, соціальному та культурному полі демократичної держави, але й формувати певні політичні уміння, якості та чесноти.

Тому нині гуманітарні знання, рівень освіти, її практична орієнтація розглядаються науковцями як необхідне джерело розвитку політичної системи суспільства, в якому не тільки зростає значення гуманітарної освіти, а й змінюється її зміст, форми та методи. Крім того, ми живемо у все більш конкурентному світі, і без національного згуртування, патріотичного, громадянського виховання, особливо молоді, нам не досягти гідного для України місця ні в Європі, ні у світі. Патріотизм, жертвовність практично не залежить від матеріального становища людини.

Таким чином, національна ідея, а також національна свідомість, національна освіта, культура, духовність повинні об'єднувати та згуртовувати суспільство. Усі складові державотворення немислимі без сильної наскрізної національної ідеї, у тому числі не тільки освіта, культура, політика, але й економіка.

Висновки. Уперше за роки незалежності повстало завдання подальшого зміцнення незалежної держави, збереження стабільності і міжнародної згоди, протистояння спроби розколотися країну за ідеологічними і національними ознаками. Визначальну роль у цьому процесі повинна відігравати українська національна ідея, яка покликана забезпечити необхідну консолідацію, згуртованість та національну єдність української нації, а також інтеграцію національних меншин до її складу при збереженні та розвитку їх етнокультурних особливостей. На наш погляд, ключовими цінностями національної ідеї повинні стати відчуття відповідальності за долю країни, патріотизм, гуманізм, демократія, соціальна справедливість, освіченість.

Існування суспільства неможливе без інтегруючої ідеї, цілісність якої визначається духовною, творчою діяльністю особистості. Тому в епоху глобалізації великого значення набуває національна ідея, яка стає мірилом духовності і разом з нею – світоглядним забезпеченням способу вільного існування особистості, несе його ключові цінності. Вона протистоїть ідеологіям, що орієнтовані на уніфікацію переконань. Вироблення такої національної ідеї є для України справою надзвичайної ваги і актуальності, тому що власне на її основі повинні визначитися головні орієнтири і цінності розбудови держави в контексті євроінтеграції.

Список використаних джерел

1. Дмитренко М. Політична система України: розвиток в умовах глобалізації та інформаційної революції [Тексти] / М. А. Дмитренко: Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, ін-т оператив. діяльн. та держ. безпеки. – К.: Знання України, 2008. – 544 с.

2. Засморжук О. О. Ментальність чи менталітет, що відіграє першочергову роль у формуванні обличчя суспільства / О. О. Засморжук // Гілея: науковий вісник. – Київ, 2014. – Вип.812 (№2). – С.325–329.

3. Коваленко В. Сучасна українська національна ідея як невідомий чинник побудови громадського суспільства / В. Коваленко // Віче. – 2011. – №23. – С.23–27.

4. Обушний М. І. Партологія: Навчальний посібник / М. І. Обушний, М. В. Примум, Ю. Р. Шведа. – К.: Арістей, 2016. – 423 с.

5. Політичний клас у сучасній Україні: специфіка формування, тенденції розвитку / За заг. ред. Ф. М. Рудича. – К.: Парламентське вид-во, 2010. – 336 с.

6. Кремень В. Г. Консолідаційна парадигма модернізації України / В. Г. Кремень // Сучасне філософське антропологічне знання в контексті викликів доби: дев'ять шинкаруківські читання. Матеріали міжнар. наук. прак. конфр., 18 квітня 2014 р. / Нац. акад. наук України та ін. – Хм.: ЦНП, 2014. – С.8–16.

7. Луцишин Г. І. Національна консолідація як основа формування та розвитку української політичної нації / Г. Луцишин // Українська політична нація: проблеми становлення: зб. наук. ст. – К.: НІСР, 2012. – С.150–157.

8. Політичний енциклопедичний словник / Упорядник В. П. Горбатенко: За ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна. 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: Довіра, 2004. – 740 с.

9. Політичний словник / Ю. С. Шемшученко (від. ред.), В. П. Горбатенко (упоряд.). – К.: Знання, 2005. – 735 с.

10. Римаренко С. Українська політична нація – міф чи реальність? / С. Римаренко // Україна у сучасному світі. Конференція випускників наукового стажування в США. – К.: Стилас, 2013. – С.7–23.

11. Рудич Ф. М. Політичний режим в Україні: спроба політичного аналізу / Ф. М. Рудич // Політичний менеджмент. – 2011. – №2 (47). – С.3–14.

12. Франко І. Одвертий лист до галицької української молоді / І. Франко // Зібрання творів у 50-ти т. – К.: Наукова думка, 1986. – Т.45. – 575 с.

13. Франко І. Наш погляд на польське питання / І. Франко // Зібрання творів у 50-ти т. – К.: Наукова думка, 1986. – Т.45. – 575 с.

References

1. Dmytrenko M. Politychna systema Ukraїny: rozvytok v umovah globalizacii ta informacijnoi revoliucii [Teksty] / M. A. Dmytrenko: Nac. ped. un-t im. M. P. Dragomanova, in-t operatyv. dijaln. ta derzh. bezpeky. – K.: Znannja Ukraїny, 2008. – 544 s.

2. Zasmorzjuk O. O. Mental'nist' chy mentalitet, shho vidigraye pershochergovu rol' u formuvanni oblychchja suspil'stva / O. O. Zasmorzjuk // Gileja: naukovyj visnyk. – Kyїv, 2014. – Vyp.812 (№2). – S.325–329.

3. Kovalenko V. Suchasna ukrai'ns'ka nacional'na ideja jak nevidjemnyj chynnyk pobudovy gromads'kogo suspil'stva / V. Kovalenko // Viche. – 2011. – №23. – S.23–27.

4. Obushnyj M. I. Partologija: Navchal'nyj posibnyk / M. I. Obushnyj, M. V. Prymum, Ju. R. Shveda. – K.: Aristej, 2016. – 423 s.

5. Politychnyj klas u suchasnij Ukraїni: specyfika formuvannja, tendencii rozvytku / Za zag. red. F. M. Rudycha. – K.: Parlaments'ke vyd-vo, 2010. – 336 s.

6. Kremen' V. G. Konsolidacijna paradygma modernizacija Ukraїny / V. G. Kremen' // Suchasne filofs'ke antropologichne znannja v konteksti vyklykiv doby: devjati shynkarukiv'ski chytannja. Materialy mizhnar. nauk. prak. konfr., 18 kvitnja 2014 r. / Nac. akad. nauk Ukraїny ta in. – Hm.: CNP, 2014. – S.8–16.

7. Lucyshyn G. I. Nacional'na konsolidacija jak osnova formuvannja ta rozvytku ukrai'ns'koi politychnoi nacii' / G. Lucyshyn // Ukraїns'ka politychna nacija: problemy stanovlennja: zb. nauk. st. – K.: NISR, 2012. – S.150–157.

8. Politychnyj encyklopedychnyj slovnyk / Uporjadnyk V. P. Gorbatenko: Za red. Ju. S. hemshuchenka, V. D. Babkina. 2-ge vyd., dop. i pererob. – K.: Dovira, 2004. – 740 s.

9. Politychnyj slovnyk / Ju. S. Shemshuchenko (vid. red.), V. P. Gorbatenko (uporjad.). – K.: Znannja, 2005. – 735 s.

10. Rymarenko S. Ukraїns'ka politychna nacija – mif chy real'nist'? / S. Rymarenko // Ukraїna u suchasnomu sviti. Konferencija vypusknnykiv naukovogo stazhuvannja v SShA. – K.: Stylas, 2013. – S.7–23.

11. Rudych F. M. Politychnyj rezhym v Ukraini: sprobа politychnogo analizu / F. M. Rudych // Politychnyj menezhment. – 2011. – №2 (47). – S.3–14.

12. Franko I. Odvertij lyst do galyc'koi' ukrai'ns'koi' molod'ozhy / I. Franko // Zibrannja tvoriv u 50–ty t. – K.: Naukova dumka, 1986. – T.45. – 575 s.

13. Franko I. Nash pogljad na pol's'ke pytannja / I. Franko // Zibrannja tvoriv u 50–ty t. – K.: Naukova dumka, 1986. – T.45. – 575 s.

Morari N. V., doctor of political sciences, Professor of chair of social–humanitarian Sciences, Taurian state agrotechnological university (Ukraine, Melitopol), morar.nikolay@mail.ru

National idea as a factor for the consolidation of Ukrainian society

Investigated and determined the place and role of the national idea of the consolidation of the Ukrainian society. It is emphasized that for the first years of independence faced with the task of further strengthening the independent state, maintaining stability and ethnic harmony. Decisive role in this process should be played by the Ukrainian national idea, which is designed to provide the necessary consolidation, cohesion and national unity of the Ukrainian nation, as well as the integration of national minorities in its composition, while maintaining and developing their ethnic and cultural peculiarities.

The paper analyses the state and prospects of development of the national idea. In this context, the conclusion is that the Ukrainian national idea in recent years has been the subject of speculation by political elites and leaders, and does not and can not lead to the consolidation of political forces. Society, the state should have a unifying idea of values. For many centuries, this unifying idea was the independence. But this idea lasted as long as independence is not a reality.

Today the essential idea, which would have organized a society for the creation of a qualitatively new level of life. Since few have their own border, emblem, flag, Parliament, President. Life should improve, but improve for all. It should become the unifying idea for the political elite and the people, which is equally perceived to be in Kiev and Lviv, and in Kyiv.

Actualizarea and the necessity of forming Consolazio ideology, the playback system of values that would unite participants in the political process capable of consolidating the Ukrainian community and allow the Ukrainian people to peace and prosperity. In our view, the core values of the national idea should be a sense of responsibility for the fate of the country, patriotism, humanism, democracy, social justice, and education. The development of such a national idea for Ukraine a matter of extreme importance and relevance, because it is on this basis must be determined the main objectives and values the development of the state in the context of European integration.

Keywords: national idea, ideology, political identity, political process, political stability, political activity.

* * *

УДК 340.1

Мудрик Ю. С.,

кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин та туризму, Хмельницький національний університет (Україна, Хмельницький), yurij.mudryk@gmail.com

Політична інертність в контексті розбудови громадянського суспільства

Досліджується феномен політичної інертності суспільства. Обґрунтовується взаємозв'язок даного явища та стану розвитку політичної культури в цілому. Встановлені основні негативні явища, що породжують політичну байдужість при розвитку громадянського суспільства.

Доведено, що інертність політичного сприйняття і політичного мислення проявляється в жорсткості і стереотипності внутрішньо або зовнішньополітичного курсу, в небажанні і неможливості змінити систему поглядів і оцінок наявних політичних подій, змінити спрямованість і характер політичних дій. Встановлена кореляційна залежність між політичною інертністю суспільства та політичним режимом як в соціально-політичному (монополізм прийняття політичних рішень), так і соціально-психологічному виразах.

Розкриті основні суб'єктивні детермінанти і закономірності політичної інертності суспільства та запропоновані механізми удосконалення реалізації громадських ініціатив, як основного стримуючого фактора.

Ключові слова: інертність, політична інертність суспільства, громадянське суспільство, громадські ініціативи, розвиток країни.

Історичний досвід багатьох країн свідчить, що всі намагання кардинально оновити суспільне життя були

приречені на невдачу, якщо вони не підкріплювались активним залученням різних категорій громадян до вироблення рішень та їх втілення в життя. Тільки створюючи сприятливі умови для розкриття творчого потенціалу громадян і подолання їх соціальної інертності, суспільство одержує могутній імпульс саморозвитку шляхом залучення до демократичного процесу головної діючої сили історії – народу.

На думку Ю. М. Тодики, громадянське суспільство – це система самостійних і незалежних від держави суспільних інститутів та відносин, що забезпечують умови для реалізації приватних інтересів та потреб індивідів і колективів, для життєдіяльності соціальної і духовної сфер, їх відтворення та передачі від покоління до покоління [1, с. 187]. Структурними елементами громадянського суспільства, на думку цього ж ученого, є: 1) добровільно сформовані первинні самоврядні угруповання людей (сім'я, різні асоціації, господарські корпорації, клуби за інтересами, інші суспільні об'єднання); 2) сукупність недержавних суспільних відносин; 3) господарська і приватна частина життєдіяльності людей, їх звичаї, традиції; 4) сфера самоврядних організацій індивідів [1, с. 187].

При цьому наголошується на небезпеці появи такого феномена, як «формальна демократія», коли відбувається процес формалізації та монополізації державною владою основних демократичних процедур, про що зазначав у своїй публікації В. Полохало [2, с. 36–38]. Крім того, М. Р. Рябчук ще у 1993 році писав, що формалізовані цінності демократії, які не ґрунтуються на розвиненій політичній і правовій культурі, на громадянському суспільстві, можуть стати небезпечною іграшкою в руках охлосу і ще більш небезпечним інструментом демагогії в руках правлячих кіл [3, с. 14].

Наближення держави до демократії виявляється неможливим без розвитку громадських ініціатив. Особливо актуалізації останнім часом набуває проблема громадської участі в муніципальній політиці через ігнорування позиції територіальної громади щодо важливих питань місцевого розвитку. Відсутність змін у практиці залучення громадськості до вирішення місцевих питань призведе до подальшого зниження якості місцевого управління та фактичного порушення принципів демократичного управління. В аналітичній записці досліджується стан реалізації громадських ініціатив на місцевому рівні, розглядаються чинники слабкості громадських ініціатив, надаються рекомендації з удосконалення залучення громадян до місцевого розвитку.

Слабкість громадських ініціатив на місцевому рівні має наступні причини:

- соціальна інертність організацій громадянського суспільства;
- недосконалість правового забезпечення реалізації громадських ініціатив на місцевому рівні;
- небажання місцевих рад долучати громадськість до спільного прийняття рішень;
- недостатній рівень розвитку локальної нормотворчості;
- фактичне позбавлення права територіальної громади скликати громадські слухання;
- встановлення незаконних обмежень можливостей громадян брати участь у місцевій політиці.

ЗМІСТ

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Іванова Л. Г. Постать Богдана Хмельницького в українському інтелектуальному середовищі 20–60-х рр. XIX ст.	7
Лучаківська І. Правно-державна концепція історії України Михайла Грушевського	14
Губская Т. Н. Эпитафии ранних захоронений Николаевского некрополя первой половины XIX в. (к вопросу о биографической некрополистике) (Епітафії ранніх поховань Миколаївського некрополя першої половини XIX ст. (до питання про біографічну некрополістику)	17
Гай-Нижник П. П. Утвердження тризубу в офіційній символіці Української Народної Республіки та Української Держави доби Центральної Ради і Гетьманату (1917–1918 рр.)	21
Горбань Т. Ю. Український національно-визвольний рух: невикористаний потенціал компромісів (перша чверть XX ст.)	29
Троценко О. В. Падіння авторитету духовництва в суспільстві як прояв кризи православної церкви в Російській імперії в XIX – на початку XX ст. на прикладі Харківської губернії)	33
Каран Д. Б. Вплив батьківської родини та сімейного виховання на формування наукового та релігійного світогляду К. В. Харламповича	36
Радченко Н. М. Кредитно-фінансові установи України середини XIX – початку XX ст. у працях сучасних українських і російських дослідників	40
Колесник В. Ф., Чеберяко О. В. Становлення та функціонування бюджетної системи УСРР: за матеріалами журналів радянських фінансово-господарських органів влади 1920-х рр.	43
Кришталь С. П. Соціальний, партійний і національний склад слухачів робітничих факультетів УСРР в 1920-х рр.	50
Трубчанінов В. О. Роль харківських авангардистів 1920–1930-х рр. у становленні європейського лівого мистецтва	54
Харламов М. І. Діяльність пожежних інспекторів та завідувачів пожежною охороною (брандмейстерів) промислових підприємств у 1927–1930-х роках в Україні	58
Мельничук І. А., Суліменко О. Г. Трагічна доля німців Житомирщини у 20-х – середині 30-х рр. XX ст.	60
Сіницький А. Ц. Військова еліта Західноукраїнської Народної республіки (ЗУНР) у 1918–1920 рр. персоналії	63
Ленартович О. Ю. Повстанська тактика ОУН(б) у 1942–1943 рр.	68
Лук'яненко О. В. Рятуючи та віднімаючи життя: студентка-освітанка на полі німецько-радянської війни	72
Чуйко Р. В. Комплектування та впорядкування архівів УРСР у повоєнний період (1943–1950 рр.)	75
Котик Ю. В. Діяльність та компетенція інспекції державних доходів УРСР у 1946–1953 рр.	77
Мельник А. М. Структура бюджету сімей робітників підприємств чорної металургії України у 1950-і рр.	80
Левчук К. І., Бойко Ю. М. Розвиток фермерських та особистих селянських господарств України в середині 90-х років XX ст.	84
Аносова В. С. Сучасні підходи до вирішення проблем збереження культурної спадщини України	87
Біловус Л. І. Економічна співпраця української діаспори США із Україною як один із чинників української самоідентифікації (на матеріалах україномовної періодики США)	90
Махорін Г. Л. Витоки і становлення ветеринарної медицини як науки в Україні	94
Медвідь В. О. Міжнародна технічна допомога як один із інструментів сприяння розвитку демократії та громадянського суспільства в Україні	97
Мина Ж. В. Збереження надбань держави: пам'ятки архітектури доби бароко в Україні	100
Михалевич В. В., Братусь І. В. Розвиток друкарства у Європі	103
Мякінченко І. О. Участь церков і релігійних організацій у законотворчому процесі в період незалежності України	105
Сологуб В. Д., Піхтар О. А. Історико-культурологічні аспекти оркестрового та хорового диригування	108
Кедіс О. Ю., Ладний А. С. Специфіка та історичні етапи розвитку хорової культури України	111
Ткач В. М. Роль польської національної меншини Тернопільщини у налагодженні міжрегіональних україно-польських відносин	115
Чернищук Н. В. Міжнародний етикет у веденні переговорів: історичний та правовий аспект	119
Руденко О. О. Релігійна обрядовість як фактор політичної боротьби у Пізній Римській республіці (60–50-і роки першого ст. до Р.Х.)	121
Исмаилова Ж. М. Формирование национально-демократической платформы в Азербайджане после февральской революции 1917 года (на основе материалов газеты «Ачиг сёз») (Формування національно-демократичної платформи в Азербайджані після лютевської революції 1917 року (На основі матеріалів газети «Ачиг сөз»)	123
Asadova A. Glass decorative items found in Barda (Скляні декоративні вироби, знайдені в Барді)	128
Аскерова З. М. Азербайджанская диаспора в Турции в 20–30 годах XX века (Азербайджанська діаспора в Туреччині в 20–30 роках XX століття)	129
Ахмедов Б. Усиление политики дискриминации азербайджанцев Гокчинской области Армянской ССР во второй половине XX века (Посилення політики дискримінації азербайджанців Гокчинської області Вірменської РСР у другій половині XX століття)	132

Багірова–Гусейнова Г. В. Особенности формирования документально–информационной базы по наследию Гейдара Алиева в библиотеках Азербайджанской Республики (Особливості формування документально–інформаційної бази по спадку Гейдара Алієва в бібліотеках Азербайджанської Республіки)	134
Гараев Э. Т. О личности и деятельности Гасан хана Каджара (Про особистість та діяльність Гасан хана Каджара)	137
Гусейнов А. Т. Запасы природного газа и международные проекты Азербайджанской Республики, реализуемые в бассейне Каспийского моря (Запаси природного газу та міжнародні проекти Азербайджанської Республіки, що реалізуються в басейні Каспійського моря)	141
Петрик А. М. Спроби державних переворотів і антиурядові змови у Литві в період першої республіки (1918–1940)	144
Волканова Н. В. Фінансова допомога дворян Бессарабії пораненим і хворим воїнам під час російсько–турецької війни 1877–1878 рр.	150
Забудкова О. А. Синдикати у важкій промисловості Російської імперії напередодні та після революції 1917 рр.	153
Баскакова А. С. Економічне становище Кримського півострову після анексії Російською Федерацією в березні 2014 р.: проблеми та загрози розвитку	156

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

Гарат І. В. Сихазька традиція та творча спадщина Іова Желіза (Почаївського)	162
Соколовський О. Л. Ефеський собор у світлі христологічних дебатів	165
Степанова О. А. Християнська етика чеснот Ніколоаса Томаса Райта	170
Титов С. Релігійність неандертальця: аргументи за і проти (Релігійність неандертальця: аргументи за і проти)	173
Мелехова О. С. Церкви і процес європейської інтеграції	179
Мазур Г. Ідеологія євразійства в українському протестантизмі	182
Завідняк Б. Теодіцея Ісаака Ньютона і Чарльза Дарвіна	186
Волік Н. В. Порівняльна характеристика декретів «Fidelibus Ruthenis» та «Graeci–rutheni Ritus», їх вплив на релігійне життя Канади	191
Муляр В. І. Філософсько–освітня концепція Платона	195
Салій А. Екзистенційні виміри самотності у творчості Гайто Газданова (історико–філософський контекст)	199
Сінельнікова М. В. Тема смерті у філософії Платона	201
Муха О. Я. Постаць Романа Інгардена у творенні львівського філософського середовища першої половини ХХ ст.	204
Керимова Ф. Просветительная деятельность Сеида Азима Ширвани в прессе (Просвітницька діяльність Сеїда Азіма Ширвані в пресі)	209
Левченко Т. Г. Генеза протестантського концепту віри у творах Мартіна Лютера та його учнів	213
Горохова Л. В. Страх самотності в інформаційному суспільстві	217
Гюане І. М. Основні аспекти дослідження процесу політичного вибору	221
Джура Р. О. Філософія економічної політики в сучасному науковому дискурсі: до постановки проблеми	228
Добжинські А. А. Актуальні сутності зла: онтологічний нарис філософії зла	231
Вашкевич В. М., Гарбар Г. А. Теоретичні аспекти мультидисциплінарного підходу вивчення туризму	236
Волинець А. А. Принцип хаотичності як чинник міжвидового синтезу та створення естетосфери художнього артефакту	239
Галушко О. С. Аналіз методів форсайту. Якісні методи	245
Гальченко М. С. Методологічна природа мислення в еволюції пізнавальних дискурсів	251
Добродум О. В. Актуальные проблемы религии и спорта (Актуальні проблеми релігії і спорту)	255
Брильов Д. В. Мусульманська громада Одеси в дореволюційні часи	257
Гарбар Г. А. Формування інфраструктури гостинності Миколаївської області в радянські часи	260
Драпушко Р. Особливості демократичного розвитку українського соціуму та його вияв у сфері туризму	265
Захаренко К. Стратегія формування ефективної системи державної інформаційної безпеки	268
Ігнатко В. Основні напрями модернізації політики у відповідності з викликами часу глобалізації	272
Капліна В. А. Еклектизм у філософській думці: від античності до сучасності	275
Луц У. І. Мультикультуралізм в контексті проблеми ідентичності та постнекласичної науки	279
Мальцев О. В. Шляхи й методи удосконалення природи людини в саєнтології	283
Маслікова І. І. Мотиви та причини альтруїстичних дій: тенденції пояснень в сучасній етиці	288
Мельничук В. В. Філософське осмислення ролі еліти у вирішенні глобальних екологічних проблем	292
Rybka N. Modern social being: creativity and irrationality (Сучасне суспільне буття: креатив та ірраціоналізм)	295
Рубан О. Теоретичне підґрунтя формування світоглядних основ у філософській літературі з гендерно–рольової тематики: паритетний підхід	299
Санакуев Н. Г., Мартыненко М. А. К вопросу социального гуманизма сквозь призму этических реалий (До питання соціального гуманізму крізь призму етичних реалій)	304
Слівінська А. Ф. Наукові спільноти в європейській культурі раннього Нового часу	308
Слотюк П. В. Сила досвіду повсякдення	313
Stoliar M. B., Stechenko T. O. The discourse of the laughter theory in the optics of postpositivism and postmodernism (Дискурс філософії сміху в оптиці постпозитивізму та постмодернізму)	316

Теліженко Л. В. Антропологічна сутність постнекласичних практик людини: теоретико–прикладний аспект	320
Тополь О. В. Феномен юного материнства: демографічні, соціальні та психофізіологічні аспекти	323
Усов Д. В. Основні моделі раціональної справедливості в сучасному контрактуалістичному філософському дискурсі	327
Юшкевич Ю. С. Ментальна специфіка формування моральності особистості: український вимір	332
Лукашук М. А. Новизна як сутнісна ознака освітніх інновацій собистості: український вимір	336
Опанасюк Ю. Необхідність формування системи інформаційного забезпечення закладів освіти	340
Гавеля О. Р. Семейні цінності в житті сучасної студентської молоді України: релігійнознавче дослідження	343
Гончаренко О. А. Ідея університету у Львівсько–Варшавській школі. Стаття 2. Єдність дослідження та навчання	346

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Карташов Є. Г. Перспективи розвитку співробітництва територіальних громад України у контексті європейського досвіду	350
Артішевський А. Е. Інституалізація парламентської опозиції в умовах системного конфлікту як чинник легітимізації політичної влади	354
Бабаев Р. К. Главные угрозы направленные на национальную безопасность в современное время (Головні загрози спрямовані на національну безпеку в сучасний час)	356
Бєбик В. М., М'якушко Н. С. Соціальна політика і соціальна безпека в умовах формування інформаційного суспільства	360
Біланов О. С. Національне законодавство та уявлення про здоров'я та хворобу	364
Буря К. М. Локальна демократія в сучасній Україні: передумови побудови національної моделі	367
Гетьманчук П. М. Стратегічні пріоритети трансформації системи політичного управління на сучасному етапі розвитку України	371
Гоцуляк В. М. Політична наука і феномен історичної пам'яті	376
Кикоть С. М. Адміністративний ресурс в Україні: причини виникнення та особливості використання	380
Костира І. О. Культурна політика України в умовах євроінтеграції	384
Кукарцев О. В. Значення методу типологізації у методології порівняльного історико–соціологічного дослідження імперій Ш. Айзенштадта	387
Морарь М. В. Національна ідея як фактор консолідації українського суспільства	391
Мудрик Ю. С. Політична інертність в контексті розбудови громадянського суспільства	395
Онїпко З. С. Анархо–капіталізм в системі лібертаризму	398
Осадча І. А. Переосмислення гуманістичних цінностей в контексті розвитку політичної сфери західноєвропейської цивілізації	402
Павлов Д. М. Засоби здійснення пропаганди у внутрішньополітичному вимірі	405
Партоленко І. В. Вплив інформаційних технологій на політику держави	411
Пахолок В. М. Державні свята як чинник формування політичної культури та гуманітарної безпеки держави	414
Petrashchuk A. O. Increasing historical problems in Polish–Ukrainian relations in 2015–2017 (Підвищення історичних проблем польсько–українських відносин на 2015–2017 роки)	418
Рудень Д. М., Севастьянов О. В. Соціалістична партія України в політичній системі України (2014–2018 рр.): від конфлікту лідерства до загрози організаційної деградації	421
Слободяник О. Г. Науковий дискурс зовнішньополітичних комунікацій в міжнародних відносинах	426
Туряниць І. А. «ЛитПолУкрБриг» як прояв тактики «дрібних кроків» у безпековому співробітництві країн Міжмор'я	431
Угрин Л. Я. Національна ідентичність: проблеми співвідношення культурних і політичних вимірів	435
Федоренко В. В. Пряма демократія як чинник консолідації місцевих громад в Україні	440
Федорченко В. М. Популізм як політична технологія	443
Філатов Б. Патріотизм у структурі демократичного політичного представництва: макросистемний рівень	446
Чупрін Р. В. Класифікація багатораундових виборчих систем	450
Шуліка А. А. Особливості та перспективи розвитку кіберпартій в контексті становлення мережевих форм комунікації	453
Vulbeniuk S. S., Manelyuk Yu. M. United Nations and international order: excursion to the recent past (Організація Об'єднаних Націй та міжнародний порядок: екскурс у недавнє минуле)	457
Майніна М. С. Співвідношення суверенітету і наднаціональності в політико–правовій практиці Європейського Союзу	459
Mirzazade L. F. The functional role of the Millie Medglis of the Azerbaijan Republic in inter–parliamentary cooperation (Функціональна роль Міллі Меджіза Азербайджанської Республіки в міжпарламентському співробітництві)	463
Міфтахов Б. Г. Перегляд Європейської політики сусідства у 2015 році як новий етап відносин між Європейським Союзом і його сусідами	465
Ключкович А. Ю. Розвиток парламентської виборчої системи в Словаччині та проблеми її функціонування на сучасному етапі	466
Козачук О. О. Особливості імміграційної політики щодо висококваліфікованої робочої сили в США та Канаді	470
Коротков Д. С. Пріоритети геостратегії США в контексті геополітичних концепцій	474
Вонсович О. С. Питання Єрусалиму: виклик регіональній безпеці	478
Герман Ю. О., Ніколенко Ю. О. Особливості інституційної допомоги Європейського Союзу країнам Латинської Америки та Карибського басейну (на прикладі Республіки Куби)	480
Дальський В. Б. Міграційний вимір політики ЄС щодо середземноморських партнерів	484

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

Карпов В. Рецензія на рукопис монографії: Гапеєвої Ольги Львівни «Міждержавне протиборство в інформаційній сфері на пострадянському просторі (1991–2017 рр.): історико–системне дослідження».....490

Нагорняк М. М. Нове слово у вітчизняних дослідженнях політичної участі. Рецензія на монографію: Іщейкін К. Є. Політико–правові засади бюджету участі в системі демократичних практик: світовий досвід і Україна. – К.: Юридична думка, 2018. – 400 с. 491

CONTENT

HISTORICAL SCIENCES

Ivanova L. G. The figure of Bogdan Khmelnytsky in the Ukrainian intellectual environment of the 20–60s of the XIX century	7
Luchakivska I. The concept of state and law in Mykhailo Hrushevsky's interpretation of the Ukrainian history	14
Gubskaya T. N. Epithaphy of early burials of the Nikolaev necropolis of the first half of XIX centuries (to the question of biographical necropolistic)	17
Hai–Nyzhnyk P. P. Approval of the trident in the official symbolism of the Ukrainian People's Republic and the Ukrainian State of the Era of the Central Council and Hetmanate (1917–1918)	21
Gorban T. Yu. Ukrainian national liberation movement: the unused potential of compromises (first quarter of XX century)	29
Trotsenko O. V. The fall of the clergy authority in society as a manifestation of the Orthodox Church crisis of the Russian Empire in the XIX – early XX centuries (on the example of the Kharkiv province)	33
Karan D. B. The influence of parent family and family education on the formation of scientific and religious worldview of K. V. Kharlampovych	36
Radchenko N. M. Credit and Financial Institutions of Ukraine in the middle of XIX – early XX century in the works of contemporary Ukrainian and Russian researchers	40
Kolesnyk V. F., Cheberyako O. V. Becoming and functioning of the budget system of the Ukrainian SSR: according to the materials of the Soviet financial and economic authorities of the 1920's.	43
Kryshchal S. P. Social, party and national structure of the audience of the workers' faculties in the USSR in the 1920s	50
Trubchaninov V. O. The role of Kharkiv avant-garde artists of the 1920–30s in the formation of the European leftist art	54
Kharlamov M. I. Activities fire inspectors and heads of departments of fire protection (brandmeister) of industrial enterprises in 1927–1930–ies in Ukraine	58
Melnichuk I. A., Sulimenko O. G. The tragic fate of the Germans of Zhytomyr region in the 20's – mid–30's of the twentieth century	60
Sinitskiy A. Ts. Military elite of the western Ukrainian People's Republic (ZUUR) in 1918–1920 personnel	63
Lenartovich O. Yu. Insurgent tactics of the OUN (b) in 1942–1943	68
Lukyanenko O. V. Saving and taking lives: student–teacher on the field of the German–Soviet war	72
Chuiko R. V. Acquisition and ordering of the archives of the Ukrainian SSR in the postwar period (1943–1950)	75
Kotyk Yu. V. Activities and competence of the State Revenue Inspection of the USSR in 1946–1953	77
Melnyk A. M. The structure of the budget of the families of the workers of ferrous metallurgy enterprises of Ukraine in the 1950's	80
Levchuk K. I., Boiko Yu. M. Development of farm and private peasant farms of Ukraine in the mid 90's of the twentieth century	84
Anosova V. S. Modern approaches to solving the problems of preserving the cultural heritage of Ukraine	87
Bilovus L. I. The USA Ukrainian Diaspora's economic cooperation with Ukraine as one of the factors of Ukrainian self–identification (based on materials from the Ukrainian–language periodicals of the USA)	90
Makhorin H. L. Sources and becoming of veterinary medicine as sciences are in Ukraine	94
Medvid V. O. International technical assistance as one of the tools for supporting the development of democracy and civil society in Ukraine	97
Myna Zh. V. Preservation of state gaining's: architectural monuments of baroque in Ukraine	100
Mikhalevich V. V., Bratus I. V. Preconditives of printing in Europe	103
Myakinchenko I. A. Participation of churches and religious organizations in the lawmaking process during the independence of Ukraine	105
Sologub V. D., Pikhtar O. A. Historical and cultural aspects of orchestral and choral conducting	108
Kedis O. Yu., Ladny A. S. Specifics and historical stages of development of the choral culture of Ukraine	111
Tkach V. M. The role of Polish national minority of Ternopil region in establishing interregional Ukrainian–Polish relations	115
Chirnishchuk N. V. The international dimension of negotiation: the historical and legal aspects	119
Rudenko O. O. Religious ritualism as a factor of political struggle in the Late Roman Republic (60–50–s years of I century BC)	121
Ismailova Zh. M. Formation of national–democratic platform in Azerbaijan after the February Revolution of 1917 (based on the materials of newspaper «Achig Soz»)	123
Asadova A. Glass decorative items found in Barda	128
Asgarova Z. M. Azerbaijani Diaspora in Turkey in the 20–30s if the XX century	129
Akhmedov B. Strengthening the policy of the discrimination of Azerbaijanians of the Gokchyan region of the Armenian SSR in the second half of the XX century	132
Bagirova–Guseynova G. V. Peculiarities of Heydar Aliyev's heritage documentary–information database formation in the libraries of Azerbaijan Republic	134
Garaev E. T. About the personality and activities of Hassan Khan Gajar	137

Huseynov A. T. Natural gas reserves and international projects of the Republic of Azerbaijan, implemented in the basin of the Caspian Sea	141
Petryk A. M. Attempts of coups d'etat and anti-government conspiracy in Lithuania in the period of the First republic (1918–1940)	144
Volkanova N. V. Financial aid of the nobility of Bessarabia wounded and ill warriors during the Russo–Turkish War of 1877–1878	150
Zabudkova O. A. Syndicates in the heavy industry of the Russian Empire before and after the 1917 revolution	153
Baskakova A. S. The economic situation of the Crimean peninsula after the Russian Federation's annexation in March 2014: problems and threats to development	156

PHILOSOPHICAL SCIENCES

Harat I. V. Philosophical and theological ideas and creative heritage Iova Zheliz (Pochaevsky)	162
Sokolovsky O. L. Ephesus Cathedral in the light of the Christological discussions	165
Stepanova O. A. Christian ethics of the virtues of Nicolas Thomas Wright	170
Titov S. Neanderthal religiousness: the arguments for and against	173
Melekhova O. S. The church and process of European integration	179
Mazur G. Ideology of Eurasia in Ukrainian Protestantism	182
Zavidnyak B. Theodicy of Isaac Newton and Charles Darwin	186
Volik N. V. Comparative analysis of the decrees «Fidelibus Ruthenis» and «Graeci–rutheni Ritus» and their impact on the religious life of Canada	191
Mulyar V. I. Philosophical and educational concept of Plato	195
Saliy A. Existential dimensions of solitude in the works by Gaito Gazdanov (historical and philosophical context)	199
Sinelnikova M. V. The theme of death in the philosophy of Platon	201
Mukha O. J. Roman Ingarden's role in the creation of Lviv philosophical environment at 1 st half of 20 th century	204
Kerimova F. Enlightenment activity of Seyid Azim Shirvani in press	209
Levchenko T. G. The genesis of the protestant concept of faith in the Works of Martin Luther and his disciples	213
Gorokhova L. V. The fear of loneliness in the information society	217
Gioane I. M. The main aspects of the study of the political choice process	221
Jura R. O. Philosophy of economic policy in modern scientific discourse: to the problem	228
Dobrzyński A. A. The actual nature of evil: ontological project of the philosophy of evil	231
Vashkevich V. M., Garbar G. A. Theoretical aspects of the multidisciplinary approach to tourism study	236
Volynets A. A. The principle of chaos as a factor of interspecific synthesis and the creation of an artistic artefact of the esthetosphere	239
Galushko O. S. Foresight methods analysis. Qualitative methods	245
Halchenko M. S. Methodological nature of thinking in evolution of cognitive discourses	251
Dobrodum O. V. Actual problems of religion and sport	255
Brylov D. V. The Muslim community of Odessa in the pre-revolutionary period	257
Garbar G. A. Formation of hospitality infrastructure of Mykolaiv region in Soviet times	260
Drapushko R. Features of the democratic development of Ukrainian society and its manifestation in the field of tourism	265
Zaharenko K. Strategy of formation of an effective system of state information security	268
Ignatko V. The main directions of modernization of the policy in accordance with the challenges of the time of globalization	272
Kaplina V. A. Eclecticism in philosophical thought: from antiquity to modernity	275
Lushch U. I. Multiculturalism in the context of identity problem and post-non-classical science	279
Maltsev O. V. Ways and methods for the improvement of human nature in the scientology	283
Maslikova I. I. Motives and reasons of altruistic actions: trends in justifications in contemporary ethics	288
Melnychuk V. V. Philosophical comprehension of the role of the elite in solving global environmental problems	292
Rybka N. Modern social being: creativity and irrationality	295
Ruban O. Theoretical foundation of ideological basis formation in the philosophical literature on gender–role subject – parity approach	299
Sanakuiev M. G., Martynenko M. A. To the question of social humanism through the prism of ethical realities	304
Slivinska A. F. Scientific communities in the European culture of the early Modern period	308
Slotiuk P. The power of everyday experience	313
Stoliar M. B., Stechenko T. O. The discourse of the laughter theory in the optics of postpositivism and postmodernism	316
Telizhenko L. V. Anthropological essence of postnonclassical human practical activities: theoretical and applied aspects	320
Topol O. V. The phenomenon of young motherhood: demographic, social and psycho–physiological aspects	323
Usov D. V. The basic models of rational justice in contemporary contractual philosophical discourse	327
Yushkevich Y. S. The mental specificity of forming of a person's morality: Ukrainian dimension	332
Lukashuk M. A. Novelty as an essential feature of educational innovation	336
Opanasyuk Yu. The need for a system of information provision for educational institutions	340
Gavelia A. R. Family values in the life of modern students young of Ukraine: religious research	343
Honcharenko O. A. The Idea of the University in the Lviv–Warsaw School. Paper 2. The unity of research and teaching	346

POLITICAL SCIENCES

Kartashov E. Prospects of the Ukrainian inter-municipal cooperation in the context of European experience	350
Artishevsky A. E. Institutionalization of parliamentary opposition in the conditions of systemic conflict as a factor of the political government legitimization	354
Babaev R. K. The main threats to national security in modern times	356
Bebyk V. M., Mjakushko N. S. Social policy and social security in conditions formation of an information society	360
Bilanov O. S. National legislation and perception of health and disease	364
Burya K. M. Local democracy in modern Ukraine prevention of national model buildings	367
Hetmanchyk P. M. Strategic priorities of transformation ways of political management to present stage of Ukraine	371
Gotsulyak V. M. Political science and the phenomenon of historical memory	376
Kikot S. M. Administrative resource in Ukraine: causes of emergence and peculiarities of usage	380
Kostyria I. O. Cultural policy of Ukraine in the conditions of the European integration	384
Kukartsev O. V. The significance of the typologization method in the S. Eisenstadt's methodology of the comparative historical-sociological study of empires	387
Morari N. V. National idea as a factor for the consolidation of Ukrainian society	391
Mudryk Yu. S. Political inertia in the context of building civil society	395
Onipko Z. S. Anarcho-capitalism in the system of libertarianism	398
Osadcha I. A. Rethinking of humanistic values in the context of the development of the political sphere of western European civilization	402
Pavlov D. M. Means of carrying out propaganda in the domestic political dimension	405
Partolenko I. V. Influence of information technologies on the policy of the state	411
Pakholok V. M. Public holidays as a factor in formation of political culture and humanitarian security of the state	414
Petrashchuk A. O. Increasing historical problems in Polish-Ukrainian relations in 2015-2017	418
Ruden D. M., Sevastyanov A. V. Socialist party of Ukraine in the system of Ukraine between 2014 through 2018: from the conflict of leadership to the threat of organizational degradation	421
Slobodianyuk O. G. Scientific discussion of foreign policy communications in international relations	426
Turianytsia I. A. «LitPolUkrBrig» as a manifestation of the tactics of «small steps» in the sphere of security cooperation between the countries of the «Intermarium»	431
Uhryn L. Ya. National identity: correlation problems of cultural and political dimensions	435
Fedorenko V. V. Direct democracy as a factor of local communities consolidation in Ukraine	440
Fedorchenko V. M. Populism as a political technology	443
Filatov B. Patriotism in the structure of democratic political representation: macro-system level	446
Chuprin R. V. Classification of runoff electoral systems	450
Shulika A. A. Features and prospects of development of cyberparties in the context of the formation of network communication forms	453
Bulbeniuk S. S., Manelyuk Yu. M. United Nations and international order: excursion to the recent past	457
Mainina M. S. Correlation between the Sovereignty and Supranationality in the political and legal practice of European Union	459
Mirzazade L. F. The functional role of the Millie Medglis of the Azerbaijan Republic in inter-parliamentary cooperation	463
Myhtakhov B. G. Review of the European Neighborhood Policy in 2015 as a new stage in the relationship between the European Union and its neighbors	465
Klyuchkovych A. Yu. The development of the parliamentary electoral system in Slovakia and the problems of its functioning at the present stage	466
Kozachuk O. O. Highly skill workforce immigration policy's peculiarities in the U.S.A. and Canada	470
Korotkov D. S. Priorities of USA geostrategy in the context of geopolitical concepts	474
Vonsovych O. S. The Jerusalem question: challenge to regional security	478
Herman Y. O., Nikolenko Y. O. Peculiarities of the institutional aid of the European Union to the countries of Latin America and the Caribbean (case of the Republic of Cuba)	480
Dalskyi V. B. Migration dimension of the EU's policy towards Mediterranean partners	484

SCIENTIFIC LIFE

Karpov V. Review of the manuscript of the monograph: Hapeeva Olga Lvivna «Interstate confrontation in the information sphere in the post-Soviet space (1991-2017): historical and systematic study»	490
Nagornyak M. M. The new word in the Ukrainian studies of political participation. Review of the monograph: Ishcheikin K. Y. Political and legal principles of participatory budgeting in the system of democratic practices: international practices and Ukraine. – K.: Yurydychna dumka, 2018. – 400 p.	491

ДО УВАГИ АВТОРІВ !

Вимоги до структури та оформлення наукових статей:

1. Наукова стаття повинна містити такі необхідні елементи:

- постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями;
- аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття;
- формулювання цілей статті (постановка завдання);
- виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів;
- висновок з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

2. Розташування структурних елементів статті:

- УДК;
- прізвище, ім'я, по-батькові автора (авторів), вчений ступінь, вчене звання, посада і місце роботи, e-mail (українською, англійською мовами);
- назва статті та анотація українською, англійською мовами; анотація повинна бути структурованою, містити мету дослідження та застосовані методи, основні одержані висновки;
- ключові слова українською, англійською мовами;
- обов'язковий список використаних джерел у кінці статті; **після** списку використаних джерел **надається цей же список** джерел латинським алфавітом (транслітерація);
- **обов'язкова вимога до статей – якість, високий рівень англійської мови.**

3. Вимоги для оформлення тексту:

Поля 20 мм; шрифт Times New Roman, кегель 14, інтервал – 1,5; абзацний відступ – 10 мм. Рисунки й таблиці оформляються згідно з ДСТУ.

4. Посилання на джерела в тексті подаються за таким зразком:

[7, с. 123], де 7 – номер джерела за списком використаних джерел, 123 – сторінка. Посилання на декілька джерел одночасно подаються таким чином: [1; 4; 8] або [2, с. 32; 9, с. 48; 11, с. 257]. Посилання на архівні джерела – [15, арк. 258, 231зв].

5. Стаття подається мовою оригіналу (українською, російською, англійською, німецькою, французькою, іспанською, польською, чеською) у електронному варіанті у вигляді файлу, який виконаний в текстовому редакторі MS Word for Windows, на диску чи електронною поштою.

6. Статті, автори яких не мають наукового ступеня, супроводжуються рецензією кандидата або доктора наук за фахом публікації або витягом із протоколу засідання кафедри (відділу) про рекомендацію статті до друку. Підписи рецензії або витягу обов'язково завірені з печаткою. Рецензія або витяг з протоколу подається у сканованому вигляді електронною поштою.

7. Відповідальність за зміст, точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори матеріалів. Редакція залишає за собою право на незначне редагування і скорочення, а також літературне виправлення статті (зі збереженням головних висновків та стилю автора). Редколегія може не поділяти світоглядних переконань авторів.

8. До статті додаються:

- для Веб-сайту збірника обов'язкове резюме статті англійською мовою 2000 знаків. Резюме статті повинно бути структуроване, містити мету дослідження та застосовані методи, основні одержані висновки.

Резюме статті надсилається безоплатно.

Відомості про автора (авторів): прізвище, ім'я, по-батькові, вчений ступінь, вчене звання, посада і місце роботи, службова і домашня адреси з поштовим індексом, контактний телефон (моб.), e-mail, № відділення «Нової пошти».

МІЖНАРОДНА ІНДЕКСАЦІЯ ЖУРНАЛУ

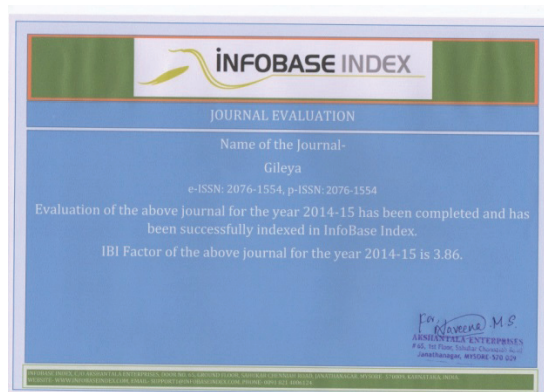
1. **Index Copernicus (Польща)** – міжнародна наукометрична база (Index Copernicus Journals Master List). Даний сайт містить індексування, ранжування і реферування журналів, а також є платформою для наукового співробітництва та виконання спільних наукових проєктів

2. **EBSCO (USA)** – агрегатом повнотекстових видань. Включає в себе 375 повнотекстових баз даних і більш 350000 електронних книг

3. **InfoBase Індекс (Індія)** - комплексна, багатодільова база даних, що охоплює наукові літератури з усього світу.

4. **SIS (Scientific Indexing Services) (USA)** фокусується на цитатах індексації, аналіз цитованості і підтримує бази даних, що охоплюють цитування тисячі академічних журналах. SIS забезпечує кількісний і якісний інструмент для рейтингу, оцінки та класифікації журналів з навчальної оцінки і передового досвіду.

